

Halászati Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

VIII. évfolyam

2007/
Május

Az idén 50 éves Haltermelők Országos Szövetsége
és Termékτανácsa információs és marketing hírlevele

SZERKESZTI: Szerkesztő Bizottság • FELELŐS SZERKESZTŐ: Hajtun György

Fél évszázad hagyományai

A Haltermelők Országos Szövetsége és Termékτανácsa idén ünnepi megalakulásának 50. évfordulóját. Az évforduló okán április 26-án ünnepi közgyűlésre került sor, amelynek két miniszter is a fővédnöke volt Gráf József agrár-, és dr. Persányi Miklós környezetvédelmi miniszter személyében. A felszólalók nem csupán emlékeztek az elmúlt fél évszázad igencsak eseménydús éveire, hanem a megalakuláskor már halászként dolgozó, és több esetben még ma is aktív, kétkezi halászokat tüntettek ki.

Dr. Orosz Sándor ügyvezető elnök az emlékezet szerepéről, a kezdetekről, a halászok történetéről, külön Dinnyésről, a fehér könyvről és a jövőről szólt. Az emlékezet kapcsán azért is fontos szólni, mert a korábbi hasonló megemlékezések mindig a szövetség legfőbb testületi ülésén ünnepi körülmények között zajlottak. Hagyománya van tehát annak, hogy ilyen keretek között jön össze a magyar halászság. Az emlékezet változik, s ennek okán magunkban tudatosítani szükséges, hogy olyanok vagyunk, mint a fa. Ha a múltunkat nem ápoljuk, nem emlékezünk meg, akkor nincs gyökerünk, s látjuk, hogy a gyökértelen fa könnyen kivész akár egy kisebb szélvihar hatására is. Az emlékezet azt is jelenti, hogy az adott kor mindig rányomta bélyegét a mondandóra. Ma sincs másként.

Az ötvenedik évfordulón azt látjuk, hogy fél évszázada, 1957-ben alakult meg az Európai Unó. Gondolta-e bárki is akkor arra, hogy közös lesz az ötven éves évforduló? És a Magyar Köztársaság halásza az Európai Unó tagországa halászaiként, uniós tagként ünneplhetik meg a szövetség megalakulásának ötven éves évfordulóját. Az emlékezésünk célja nem egyszerűen az alapítókra – hiszen a tagok már akkor is szervezetbe tömörültek – hanem, a kétkezi halászemberek hagyományaira összpontosul. Ezt a gondolatot érvényesítettük a kitüntetések átadásakor is. Az elődök döntései mögött is a kétkezi halászok izzadsága, erőfeszítése, hagyományőrzése, jövedelemszerzése, természetszeretete állt. Reméljük, hogy továbbra is így lesz. A feledésnek romboló ereje van, ne engedjük, hogy úrrá legyen rajtunk. Ma már tudjuk, hogy amit nem rögzítünk, azt könnyen a feledés homályába megy.

A szövetséget természetes vízi halászok és szervezeti alakították. Az alapító szervezetek érdekes pályát futottak be, hiszen 1944-50-

ben kezdődött a szervezésük, a volt halászati bérlők, illetve azok halász alkalmazottai kezdeményezésére. Ekkor alakultak tehát az első halász szervezetek, először Baján, Mohácson, majd valamennyi fontosabb vízrendszeren. A szervezetek azonban nem a lenini elvek alapján működtek, hanem a még a XIX. században elfogadott kereskedelmi törvény alapján szerveződtek. Ez azt is jelentette, hogy az erőszakos szervezeti szerveződés-kor a halászati szervezetek nem illeszked-

halászság teljes vertikuma jelen van a szövetségben. A kétkezi, őstermelő halásztól az egyetemi kutató, oktató személyeken át a magán- és társas vállalkozókig terjed a skála. A szövetség természetes vízi alapítókkal dicsekedhet, s a jubileumi ünnepségen a kétkezi halászoknak adtak elismerést.

Az elmúlt fél évszázadban ugyan nagyot változott a világ, de azok, akik a vizet járták csónakkal, ma is hasonló munkakörülmények között és szerszámokkal dolgoznak,

Az ünnepi közgyűlés elnöksége

Fotó: Prág Ferenc

tek a szocialista szervezeti mozgalomba, valójában idegen testként kezelték őket.

Az önkéntesség, a fogjunk össze a közös ügyeink rendezése érdekében elv azonban mindvégig jelen volt a magyar halászság körében, gondolkodásában. Az Intéző Bizottságot 27 halász szervezet alapította, ám a szervezetek száma az évek, évtizedek múlásával csökkent. 1981-ben például már csak 16 hsz működött, míg mára már megszűntek, átalakultak ezek a szervezetek, s csak néhányan tartották meg a nevükben az elnevezést. A Haltermosznak jelenleg száz tagja van, s ebben valamennyi tulajdonforma képviselteti magát, így az is elmondható, hogy a magyar

mint ötven éve. Az ősi foglalkozás csak kis mértékben modernizálódott, hiszen a halfogáshoz ugyanúgy szükség van a víz, a hely ismeretére, s az ősi szerszámokra, a varsára, a kecére, a hálóra, mint évszázadokkal korábban. Az érdekképviselésben hosszú ideig csak halászati termelőszervezetek voltak tagok, majd a '70-es évek második felétől léptek be a szövetséghez olyan gazdálkodó szervezetek, amelyek tőgazdasági tevékenységet is folytattak. Az erőszakos szervezeti egyesítés eredményeként halászati szervezeteket is beolvasztottak mezőgazdasági szervezetbe. Így a

(Folytatás a 2. oldalon)

Fél évszázad hagyományai

(Folytatás az 1. oldalról)

tógazdasági haltermelés is megjelent a szövetségben, ezzel ma már a természetes víz, az extenzív halgazdálkodás és az ipari haltermelés is jelen van a tagok között.

Dr. Persányi Miklós környezetvédelmi és vízügyi miniszter azzal kezdte mondandóját, hogy négyévi miniszterség után a szolgálati ideje végén jár, de a négy esztendőben igen sok mindent megtanult a magyar halászatról és haltermelésről, sőt a szövetségről és terméktanácsról is. Olyan emberekkel találkozott, akik nem csak végzik a dolgukat, és forintokat termelnek, hanem a természetet, a környezetet is szeretik, védik. A KvVM a két legnagyobb halgazdaság tulajdonosi jogait is gyakorolja, s az ő munkájukat is közelről látva mindazon gondok is felszínre kerülnek, amelyekkel a szakma egésze is küzd. Ötven év tiszteletre méltó nagy idő, erőt, szervezettséget mutat, egyben alázatot a szakma iránt és azt, hogy akik a szövetség életét organizálják, azok távolosan gondolkodnak.

A haltermelés olyan tevékenység, amely ezer szállal kötődik a természethez. Voltaképpen az ember és a természet ősi kapcsolatainak egyik legrégebbi formája. Magyarország története során jellegzetesen halakban gazdag vidék volt, és a XIX. századvégére végbement nagy folyószabályozások után elszaporodtak az ember által épített mesterséges hal-érő helyek, haltermelésre alkalmas tározók, duzzasztó tavak. A környezetvédelmi és vízügyi miniszter elsősorban a vízügy, de a környezet révén is kapcsolatba kerül a halászok dolgaival. A megélhetési forrás, ami a halgazdálkodók számára természetes, az egyben a természet gazdagításának a vízi rendszerek fennmaradásának a lehetőségét is magában hordozza. A halas tavak léte, a termelés gazdasági érdeke és a természetvédelem közötti időnként fel-felvillan a békélenség, de ezeknek a kulturált, konstruktív kezelése a haltermelőket éppen a hazai természeti értékek megőrzésének nagyon fontos szereplőivé teszi. Magyarországon, ahol halászat folyik, egyben egy jó jel a természet más elemei, szereplői számára is, hiszen ahol vízi világ van, ott ritka, védett madarak élnek (a kormoránt nem sorolja ide a miniszter, mert tudja, hogy az nem éppen népszerű a halászok körében). A halászat és a természetvédelem összehangolása az egyik záloga lehet annak, hogy a természetes vizeinkben élő hetvennél több halfaj, s közülük 28 védett, olyan különleges élőlények, amelyeket európai viszonylatban is fontos megőrizni. A miniszter további kellemes együttműködést és még békésebb kooperációt kívánt a környezet-, a természetvédelem és a vízügy területein dolgozó szakemberekkel.

Benedek Fülöp szakállamtitkár Gróf József miniszter üdvözlését tolmácsolta. Az elmúlt ötven évre emlékezve személyes élményeit,

gondolatait hangsúlyozva az államtitkár elmondta, hogy – visszacsatolva dr. Orosz Sándor ünnepi előadásához – az ötven évvel ezelőtt megalakult Európai Unió alapdokumentumában is kitértek a halászat legalapvetőbb kérdéseire is. Három gondolatot emelt ki a Rómában aláírt megállapodásból. Az egyik: megfelelő mennyiségű és minőségű haltermék kínálat legyen a társadalmak számára oly módon, hogy minden fogyasztó képes legyen megfizetni. A másik: a természeti erőforrások fenntartható hasznosítása és megvédése a jövő számára. A harmadik: tisztességes megélhetés garantálása a halászatban dolgozók és családjaik számára. Időtálló mindhárom gondolat, s akár a következő ötven évben is meghatározóak lehetnek. A szövetség jogelődje hasonló célok elérését tűzte maga elé. Az államtitkár személyes életútjából idézte fel azt a pillanatot, amikor először találkozott hivatalosan a magyar halászokkal. Ez 1970-ben történt, amikor a szomszédos térség főagronómusaként egy akkor fiatal htsz főagronómusával, Dr. Csoma Antallal kötött üzletet. Itt tolmácsolta Hegedűs Erzsébet, a szolnoki Felszabadulás Htsz főagronómusának a jókívánságait a szövetség számára. Az államtitkár sorsa úgy alakult, hogy 1977-ben a TESZÖV-höz került, ahol Bencze Ferencsel, Balogh Józseffel találkozott, s azt tapasztalta, hogy szívvel-lélekkel dolgoznak a halászok a szakmájukért. A TESZÖV titkáráként pedig tehetséges fiatalokat keresvén találkozott Orosz Sándorral is. Az államtitkár először 1995-1998 között, majd most, 2003-tól felügyeli a magyar mezőgazdaság tevékenységét, a pályázati kiírások alakulását. Innen fogalmazva, a siker a halászoké, a kudarc a tárcáé. Az államtitkár azt kívánta, hogy jó egészségekben, töretlen akarattal végezzék a halászok a munkájukat, s ahogy az uniós alapdokumentumban is megfogalmazták, legyen tisztességes megélhetésük. Az ügyvezető elnöknek egy emlékszerleget adott át.

Dr. Kémárki István a Magyar Országos Horgász Szövetség nevében köszöntötte az ünnepi közgyűlés résztvevőit. A halászok nagyszerű eseményekről számolhattak be az ötven éves évforduló kapcsán. Ahogy a mi kis országunkat mintegy 180 ezer hektár vízterület hálózta be keresztül-kasul, s kapcsolódnak össze, ugyanúgy ezer szállal kötődnek egymáshoz a horgászok és a halászok. A két tábor kapcsolata érinti a termelést, a kereskedelmet, a rekreációt és még számos más területet is. A közös érdekekben korunk környezetvédelmi kiírásai új feladatokkal jelennek meg, új célokat fogalmaznak meg. A felszólaló utalt az Európai Unió Víz Keretirányelvére, a fenntartható fejlődés, gazdálkodás feladataira. A horgászok úgy gondolják, hogy egyre több kérdésre lehet közös választ találni, s minél több problémát tud a két szervezet közösen megoldani, annál inkább sikeresek lesznek. A horgászok és a halászok hozzá tud-

nak járulni ahhoz, hogy az unokák is ugyanolyan haszonélvezői legyenek a csodálatos vízi világnak, mint a mostani nemzedék. A MOHOSZ nevében kívánt a felszólaló a Haltermosznak még sok-sok eredményes év-tizedet kívánt. Emléklül egy porcelán vázát nyújtott át.

Gera Pál, az „Alapítvány a vidrákért” ügyvezető elnöke is szót kért, megtisztelőnek érezve a meghívást azt hangsúlyozta, hogy igen jó kapcsolat, munkaviszony alakult ki a két szervezet között. Köszönhető ez annak, hogy a felajánlott együttműködést a szövetség jó szívvél fogadta. Az elnök mindent megtesz azért, hogy a halászok támogatassák az alapítvány munkáját, hiszen a halas tavi gazdálkodók a vidrák szempontjából rendkívül fontos élőhelyeket tartanak fenn. Ha nincs a magyar halászság, akkor Magyarországot Európában nem neveznék vidra nagyhatalomnak. Több mint háromszáz madárfaj csak és kizárólag a halas tavak fennmaradásának és működésének köszönheti létét, s ezért is mondható el, hogy Nyugat-Európában, természetvédelmi körökben hazánkat kiemelkedőnek tartják. Az elnök szerint rendkívül fontos a természetes vízi halászat megőrzése, fenntartása, s reméli, hogy azok a törekvések, amelyek e tevékenység megszüntetésére irányulnak, nem nyernek teret. A természetvédelmi mozgalom nevében is kijelentette Gera Pál, hogy a magyar halászság, a természetes vízi halászat fenntartása mellett állnak. Végezetül kérte, hogy maradjon meg a két szervezet között az a bizalom, amely a jelenlegi munkát is jellemzi. Ajándékként az alapítvány egyik kiadványát adta át a szövetség ügyvezető elnökének.

Wojnarovich Elek professzor felszólalásában hangsúlyozta, hogy a hal és a víz mindig is összetartozó fogalmak voltak. Már 1888-ban Winkler Lajos megírta, hogy a vízben oldott oxigén vizsgálata az egyik legfontosabb tennivaló, amikor a hal életfeltételeit kutatjuk. Lexi bácsi egyébként részt vett a szövetkezeti mozgalom hazai beindításában, hiszen Faragó Sándorral közösen dolgozták ki a szövetkezeti halgazdálkodás módszereit. Lexi bácsi a tiszai és a dunai szövetkezeteket járta végig, s meghatározták, hogy milyen halat lehet népesíteni az akkori viszonyoknak megfelelően. A halász szövetkezetek megalakításához nem kellett erőszak, mint a mezőgazdasági szövetkezetek esetében, mert a halászok tudták, hogy egyedül nem sokra mennek. A kis háló húzásához is minimálisan két ember szükséges, a halász mindig együtt dolgozott, tehát szövetkezett egymással. Lexi bácsi, túl a 90. életéven is aktív, jelenleg is a vízzel, annak szennyezésével foglalkozik. Azt szeretné elérni, hogy kimondják: az a jó minőségű víz, amelyben a leggazdagabb a halállomány.

Kászoni Zoltán, aki betöltötte nyolcvanadik életét, s az erdélyi Hargitáról települt át Magyarországra, egy, a Hargitán gyűjtött védett virágokból összerakott jelképes virágcsokrot tett az ünnepi közgyűlés elnökségi asztalára.

h. gy.

Regionális és tagozati értekezletek

A február 16-ai alapszabályt módosító és tisztújító közgyűlés határozatának megfelelően az elmúlt hónapokban tagozati értekezleteket rendeztek, melyeken az aktuális kérdéseken kívül, küldöttek választására is sort kerítettek. Lapzártánkig két tagozat, illetve három régió sikeresen túljutott az eseményen, míg az Észak-Dunántúl tagozata május 4-én tartotta az értekezletet. Erről azonban a lapzártánk miatt csak a következő lapszámban tudunk érdemi és hiteles tájékoztatást adni, így a régió küldötteinek névsorát is csupán ekkor tudjuk közreadni.

Mindegyik értekezlet négy napirendi ponttal zajlott. Az első, és az egyik legfontosabb napirend keretében az agrár-környezetgazdálkodási kifizetési kérelmek benyújtásának változásairól esett szó. Mégpedig az adott régió Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) illetékes irodájától jöttek szakavatott munkatársak, akik a kifizetési kérelmek változásairól és a tennivalókról tájékoztattak.

A korábbi hírekkel ellentétben azok a gazdálkodók, akik csak vizes élőhely célprogramban vesznek részt, illetve egyéb területi alapon támogatott földjük nem haladja meg a 200 hektárt, szinte a tavalyi módon kell, hogy beadják a kifizetési kérelmüket. Akinek az egyéb területe meghaladja a 200 hektárt, annak elektronikus úton kell beadnia a kérelmét. Felhívjuk a tagság figyelmét arra, hogy információink szerint két év múlva, 2009-től mindenkinek kötelező lesz az elektronikus benyújtás. Ezért nem árt, ha a számítástechnikai hátteret addigra biztosítják.

Ami a kérelmek benyújtásának változásait illeti, a 2005/2006 év során az MVH elvégezte a MEPAR országos programszerű felújítását. Ennek során az ország teljes területéről új légi fotó készült, mely alapján új, a jelenlegi valós hasznosítást jobban követő blokkrendszert alakítottak ki. Az elmúlt évben jelentős számú blokk helyszíni mérése történt meg. A felújítás során egyes blokkok határai, támogatható területe megváltozott. Ennek nyomán a blokkazonosítóknál is történtek változások. Ez kü-

lönösképpen igaz a halas tó területeknél, ezért felhívjuk a tagság figyelmét, hogy a kitöltés során ellenőrizték a blokkazonosító helyességét.

Az AKG támogatások határozatában rögzített, öt évig meghatározott feltételek mellett művelt területek terepi elhelyezkedését a 2004. évben még a régi, 00 végű blokkokat ábrázoló térképeken kellett jelölnie. A MEPAR felújítás során ezek a blokkok megváltozhattak. Az AKG támogatás alapjául szolgáló területek pontos beazonosítását az is indokolja, hogy a 2007. évtől az AKG kifizetési kérelmeket az egységes területalapú támogatással (SAPS) és a kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatással közös formanyomtatványon kell benyújtani. Ez elvileg kizárja, hogy más-más gazdálkodó ugyanarra a területre különböző támogatást igényeljen.

A 2007. évi kifizetési kérelmek megkönnyítése céljából, az MVH megadja a gazdálkodó AKG programban részt vevő területeinek lehetséges elhelyezkedését a jelenleg érvényben lévő 05/06 végű fizikai blokkok rendszerében. A lap másik oldalán található táblázat tartalmazza az igénylő jelenleg érvényes támogatási határozata szerinti területeit a régi, valamint a blokkfelújítás után a 2007. évben érvényes lehetséges új blokkazonosítókkal, célprogramként felsorolva. A táblázat Régi blokkazonosító, Célprogram és Terület adatának kitöltésénél a gazdálkodó jelenleg érvényes támogatási határozatát vették alapul. Az adatok azt mutatják, hogy egy régi blokkban, egy bizonyos célprogramban a gazdálkodó összesen mekkora jóváhagyott területtel rendelkezik. Ez a terület tetszés szerint osztható parcellákra, de a támogatott területnek a területe és fizikai elhelyezkedése nem változhat! A táblázatban a 2007. évi blokkazonosítók azon blokkok lehetséges listája, melyekben a gazdálkodó által AKG programban művelt területek találhatók. A kifizetési kérelmben mindig a valóságnak megfelelő blokkban ábrázolja a területeit!

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy amennyiben egy régi blokk több új blokkra (utódblokk) bomlott, nem minden esetben lehetett pontosan meghatározni, hogy a gazdálkodónak melyik új blokkba mek-

kora területe került. Ilyen esetben a táblázat 2007. évi blokkazonosítók mezőjében nem egy, hanem több blokkazonosító látható. Ha a gazdálkodónak van ilyen blokkban területe, kéri a kifizetési kérelem kitöltése előtt a lehető legnagyobb pontossággal, határozza meg, hogy az egyes utódblokkokba mekkora területe került! Ha szükségét érzi, a terület pontos meghatározásához kérje szakember (falugazdász) segítségét. Az MVH – ilyen esetben – a gazdálkodó által kitöltött kifizetési kérelem alapján módosítja a támogatási határozatot. Lényeges tudni, hogy az AKG programba bevont terület elhelyezkedése, melyen a program előírásait be kell tartani, az öt év alatt nem változhat!

A második napirendi pont keretében dr. Orosz Sándor ügyvezető elnök adott tájékoztatást az aktuális eseményekről, a halászokat érintő tárgyalások eredményeiről. A harmadik napirend keretében megválasztották a küldötteket, míg a negyedik napirendi pont az egyebek, bejelentések időszaka volt.

T. L.

Fogási tilalom feloldása

A Balatoni Halászati Zárkörűen Működő Részvénytársaság értesíti a horgászokat, hogy a Somogy Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztálya, 23.4.6/636-4/2007. ügyiratszám alatt, feloldotta a Balaton és vízrendszere halászati területre, 2007. évre vonatkozó ponty faji fogási tilalmát.

Ennek értelmében tehát, a Balaton és vízrendszerén a pontyra vonatkozó fogási tilalom, 2007-ben nem hatályos.

A halászati törvény által előírt, a fogassüllő faji fogási tilalmára vonatkozó, és május 1-ig érvényes fogási korlátozás, az ünnepnapokra való tekintettel – a törvény értelmében, – az ünnepnapot megelőző utolsó munkanap 24. órájáig tart.

Ennek értelmében a fogassüllőre vonatkozó faji fogási tilalom, 2007. április 27-én 24.00 órakor lejárt, azaz a Balaton és vízrendszerén a fogassüllő, 2007. április 28-án, 00.00 órától, az egyéb vonatkozó előírások, és mennyiségi, valamint méretkorlátozások betartásával fogható.

Szakál Tamás
BH Zrt.

horgászturisztikai és marketing menedzser

A megválasztott küldöttek

Pontytenyésztő tagozat: Dr. Váradi László.
OHVB tagozat: Szilágyi István.

Észak-kelet Magyarország régió: Hoitsy György, Horváth Ferenc, Puskás Nándor és Radóczy János.

Dél-kelet Magyarország régió: dr. Csoma Antal, Radics Ferenc, Sztanó János és Tóth Zoltán.

Dél-Dunántúl régió: Czikk László, Horváth Zoltán, Makkosné Takács Szilvia és Mihályfi Ferenc.

A kitüntetettek méltatása

Olvasván, készülvén az ünnepségre, a méltatásra, feltűnt az életrajzokból, hogy szinte mindegyik halász születésének köze van a csónakhoz. Vagy csónakban „készült”, vagy ott született, vagy mindkét fontos esemény ott zajlott. Nos, tudni kell, hogy a múlt század '20-as, '30-as éveiben még jóval több halászdinasztia élt és dolgozott Magyarországon, mint manapság. A halászok nem csak keményen dolgoztak, dacoltak az elemi erőkkal, s a fogásaikból eltartották a családjukat, de szoros közösségben is éltek. A halász feleségek hűséges társai voltak férjeiknek, és gyakran kimentek a vízre a férjük oldalán, hogy együtt húzzák a hálót, helyezték el a varsát. A vízre történő kimenetel azonban nem egy-két napos munka volt, gyakran hetekig kinn kellett lenni a vízen ahhoz, hogy eredménnyel térjenek vissza. Az estéket, az éjszakákat a csillagos ég alatt, vagy a felborított ládik védelmében töltötték a halász házaspárok, s ilyenkor, a természet lágy ölén, nem ritkán megfogant az utód. Olyan esetről is tudunk, hogy valóban a csónak jelentette a szülőszobai miliót, környezetet, mert a vártnál korábban jött a baba.

Nagy kár, hogy manapság már nem halunk ilyen esetekről.

No de nézzük, kiket is ünnepelhetünk!

A Magyar Halászatért Emlékérem kitüntetését vette át

Kamarás László, 1931-ben született, 76 éves. 20 éves korában kezdett el halászni, előbb a Hármaskörös Halászati Szövetkezetben dolgozott. 1952. június 8-tól a gyomai Viharsarok Halászati Termelő Szövetkezet alapító tagja. E Szövetkezet társadalmi életében is aktívan részt vett, ellenőrző bizottság elnöke volt hosszú ideig. Évekig volt természetes vízi halászat vezető.

Munkája elismeréseként több kitüntetésben részesült.

1991-ben ment nyugdíjba, 3 évig még nyugdíjasként dolgozott a Szövetkezetben. 1994-ben, amikor végleg nyugdíjba ment, Valastyán Máté unokája vette át a helyét a halászatban, akit nagy szeretettel tanított ezen ősi szakma elsajátítására.

Unokája jelenleg is a Körösi Halász Szövetkezet tagjaként halászik.

Kun László, 1923-ban, Gyomán született, ma tehát 84 éves. Az édesapja is halász volt. Az 1952-ben június 8-án megalakult gyomai Viharsarok Halászati Termelő Szövetkezet

alapító tagja volt az édesapjával együtt. Hosszú éveken át a halászok brigádvezetőjeként dolgozott. 1983-ban ment nyugdíjba. Amíg az egészsége engedte, kivezett a vízre és halászott. Munkája elismeréseként több kitüntetésben részesült.

Szalkai József, 1927-ben született, az idén novemberben tölti be 80. életévét. 1952. június 8-tól a gyomai Viharsarok Halászati Termelő Szövetkezetnek alapító tagja. Halászdinasztia tagja, hiszen édesapja az 1945-ben megalakult Kettős-körösi Halászati Szövetkezet elnöke volt. Szalkai József az újonnan létrejövő Viharsarok Halászati Termelő Szövetkezet vezetőségének tagja volt évekig. Nyugdíjazás után, amíg egészségi állapota engedte, aktívan halászott.

Munkája elismeréseként több kitüntetésben részesült.

Szilágyi Antal, 1923-ban született, 84 éves. 1952. június 8-tól a gyomai Viharsarok Halászati Termelő Szövetkezet alapító tagja. 1955 októberétől beválasztották a Szövetkezet vezetőségébe, ahol egészen 1970-ig dolgozott. Később a testvére Szilágyi Imre vette át a helyét a vezetőségben.

Nyugdíjazás után is aktívan halászott, megromlott egészsége miatt kellett kiszállnia a csónakból.

Kukucska Gyula 1945-ben, Rácalmáson látta meg a napvilágot. Igazi halász családból származik, ahogy mondani szokták a halászladikban született. Már gyerekként kijárt a Dunára nagyapjával, apjával, akiktől elsajátította a szakma csínját-bínját, a halász eszközök készítését, javítását, a folyami halászat fortélyait. Több évtizedes munkája során mindig a legjobban teljesítők között volt. Adonytól Dunaújvárosig igen jól ismeri a folyót, s külön hangsúlyt helyez a horgászokkal való jó viszony ápolására. Brigádvezetőként ment nyugdíjba, brigádjával a legjobb fogási eredményeket érte el. S bár nyugdíjas, a mai napig aktív halász, feleségével és alkalmanként fiával járják a Dunát.

Gulyás Antallal kapcsolatban **Kopeti Magdolna**, a Mohácsi Halászati Kft. ügyvezetője azt írta, hogy, s idézem: „mivel halászaikat viszonylag rövid élettel áldotta meg a sors, és aki még él, már részesült ilyen elismerésben, ezért úgy gondoltam, hogy egy

1957 évben dolgozó halász unokáját, Gulyás Antalt javasolom e díj átvevőjének saját jogon”.

Gulyás Antal jelenleg természetes-vízi halászként dolgozik, sokkal kevesebb örömet lelve a foglalkozásában, mint annak idején nagyapja. Lelkesedése és hite azonban töretlen. A halász szabadsága egyre inkább szűkülő korlátok közé szorul, melyet a halász nagyon nehezen tűr. Anti Mohácson az akkori Mezőgazdasági Technikumban érettségizett, majd Tatán szerzett halász szakmunkás képesítést. Hogy családjának megélhetését biztosítani tudja halkereskedelemmel is foglalkozik. Saját boltot nyitott, és a megfogott halon túl a mohácsi Halászat Kft. által termelt halat is értékesíti.

Szenvedélyesen hisz a szakmájában.

Vida József 1932-ben, Nagybjacson született. Igazi halászdinasztia sarja, hiszen már a nagyszülők is halászból éltek. Amikor a szövetség jogelődje megalakult, akkor Vida József már a Győri „Előre” Htsz tagja volt. A környezet erős hatással volt a Vida családra, így a három fiútestvérre: *Károlyra*, *Andrára* és *Józsefre*. Mindhárman halászok lettek. József már „profi” halász volt, amikor 1972-ben a Tatai Szakmunkásképző Intézetben letette a halász mestervizsgát. Harminchat éven át vezette 12 fős brigádját, akik a Dunán – Rajkától a komáromi vasúti hídig – halásztak. A szövetkezetben 18 éven át a szociális és kulturális bizottság elnökeként is dolgozott. Büszke családjára, a két lány és a fia három unokával, s ma már egy dédunokával is bővítette a családot. Bár 1989-ben nyugdíjba ment, ma is naponta lesétál a Duna-partra. Itt még találkozik Károly bátyja fiával, *Vida Zoltánnal* és az ő Zoli fiával is, akik szintén halászok.

Szepesi Imre, Imre bácsi 1937. május 21-én sok gyermekes családba született Pakson. Édesapja halász volt, akit már 12 évesen elkísért, és segítette munkájában. Sok esetben megtörtént, hogy éjjel halásztak, ám nappal iskolába kellett menni. Gondolataiban elkalandozott: pályaválasztásról, budapesti ipari iskoláról, különféle szakmákról. Győzött a Duna, a víz és a hal. Édesapja nyomdokát követve a testvérei közül ő lett halász. 1953 óta tagja a halászati szövetkezetnek. Dolgozott a paksi Duna-szakasz mindhárom halásztanyáján és brigádjai-

ban. Része volt még a bárkák és ladikok partról történő vontatásában. A kemény munka, a hosszan tartó katonaság, megfontolt, kímért, pontos emberre nevelte. Erre felfigyeltek a szövetkezet akkori vezetői is. Mind többször került a bárkára halértékesítőnek. A pénzügyi elszámolások és az adminisztrációs rend szigorodása miatt, rátermettségét igazolva a továbbiakban egészen nyugdíjazásáig bárkás munkakörben dolgozott. Négy halas bárka szolgálta pályáját: Mária, Szaktárs, Pöttös és a Papi, amely név egyik legkedvesebb munkatársa emlékét őrzi. A bárka fedélzetén eltöltött idő barázdákat vajt Imre bácsi egészségében. Reuma és egy kisebb szívinfarktus előzte meg 1993-ban történt nyugdíjazását. Jelenleg Kömlődi úti házában békében éldegél feleségével és nagy odaadással nevelgeti büszkeségeit, az 5 unokát. Köszönjük életmunkáját Imre bácsi!

Németh Károly, Karcsi bácsi 1925. szeptember 28-án született Komáromban. Halász család sarjaként korán megismerkedett a testet-lelket formáló mesterséggel, amit úgy hívnak, hogy halászat. 1949-től dolgozik a paksi halászok között és 1951-től tagja a halászszi szövetkezetnek. Tájékozottsága, szaktudása sokrétű. Bevezeti és megtanítja az itt élő halászokat a búvárhaló használatára. Részt vesz a Kéményesi holtág halastóvá alakításában. A biritói halastavak építésekor kapcsolatait kihasználva területeket szerez a tőépítéshez. Szorgalmas természetes vízi halász, és később a tőgazdasági haltenyésztésben is jeleskedik. 1985-től a Paksi Halászszi Szövetkezet nyugdíjasa. Takarosan rendben tartott Rákóczi utcai házában tölti megérdemelt pihenő éveit.

Éltesse a Jó Isten Karcsi bácsi! Maradjon még sokáig velünk!

Beda János 1940. január 17-én, egy Duna melletti kisfaluban, Faddon született. Már 14 évesen, 1954-ben munkába állt, az akkor még Béke Halászszi Termelőszövetkezetnél. Két év múlva, 1956. január 19-én tagja lett a szövetkezetnek. A halász szakma minden fortélyát kitanulta, eredményesen dolgozott. Kollégái elismerték, hiszen a természetes vízi halászbrigád vezetőjének választották. A szövetkezet vezetőségébe is delegálták. Negyven évi munkaviszony után ment nyugdíjba. Hogy nem könnyű a halászlélet, bizonyítja, hogy Beda János egészsége is megromlott, ezért nem tudja személyesen átvenni a kitüntetését.

Gulyás István régi halász dinasztia tagja, akit ma már a szeretet visz le a vízre.

Szereti a Tiszát, szereti a halászokat, ismeri Őket, hisz többé-kevésbé együtt töltik napjaikat. A megélhetésre nem, de az ősei-től örökölt kötelessége végrehajtására ele-

get halászik. Olyan ember, akit úgymond a „csónakban csináltak”, s ha az utcán látják, az evezőt is bele képzelik a kezébe. **Gulyás Pista**, **Gulyás Jóska**, **Gulyás Dezső** bácsi és így még mehetnénk visszafelé, ha azokra gondolunk, akikhez fordulhattunk sok évtizede, ha egy jó hálót kellett felütni, ha egy jó evezőt kellett forgatni, ha egy jó ladikot kellett építeni.

Pázmány Béla, 1946 áprilisában merítette be először hálóját a Tisza vizébe. Gyerekként ragadt bele a csónakba és egy betegség annak az oka, hogy ma már hetente egyszer veszi kézbe evezőjét. 1948-ban hivatásos halászként a Szabolcs-Veresmarti Kis Szövetkezetben dolgozott, 1950-ben a Nagyhalászi Kis Szövetkezetbe olvadtak be, míg 1953-ban már a Nyíregyházi Alkotmány HTSZ-nek lett tagja halásztársaival együtt. A Tiszán Záhony és Tiszaszerdahely között vetettek hálót, nyújtottak horgot nagy szakértelemmel.

Miniszeri elismerésben részesült

id. Vida András. Az 1923. október 11-én született Vida András már kisgyermek korban megszerettette a halászatot. Nem véletlenül, hiszen anyai ágon halászok, apai ágon vízimolnárok voltak az ősei. Nagypjától sokat tanult. Hadifogságból hazatérve, 1945-ben 200 társával megalakította a mai szövetkezet elődjét, a Győr és Környéke Halászszi Szövetkezetet. Csaknem másfél évtizeddel később, 1958-ban az akkor létesített gomb-üzem vezetőjévé nevezték ki. A szövetkezet 1966-ban elnökké választotta, s 1985-ig vezette társait úgy, mint aki sosem dolgozott máshol, mint a Dunán és a győri szövetkezetnél. Eközben – 1973-1986-ig – a Haltermelő Országos Szövetségének elnöki tisztét is ellátta. Legnagyobb sikerének a Fertő magyar-osztrák halászlé szerződésének megkötését tekinti. Ezt 1970-ben írták alá társával, az osztrák baloldali halászszi szövetkezet elnökével. **Thell Leopold** és **Rübiánszky Miklós** járt közbe azért, hogy a szerződés egyáltalán létrejöhessen.

Rafás György, 1929-ben született, 78 éves. 1956-tól dolgozik a Viharsarok Halászszi Termelő Szövetkezetben, mint természetes vízi halász. Hosszú évekig dolgozott, mint brigádvezető. 1989-ben ment nyug-

díjba. Nyugdíjazása óta folyamatosan, nap mint nap halászik, jelenleg a Körösi Halász Szövetkezet tagjaként. 78 évesen is aktív, maga kezeli kivett hálót.

Fia, Rafás László, 20 év után a tanári diplomáját cserélte fel ezen ősi szakma továbbviteléért.

Horváth István, Pista bátyánk 1925. augusztus 31-én látta meg a napvilágot Madocsán. Edesapja halász örökét követve 13 évesen, kishalászként kezdte elsajátítani a szakma fortélyait. 16 évesen már bérelőknél dolgozik, mint „nagyhalász”. 1947-től a Paksi Halászszi Szövetkezet alapító tagja. A Duna, a hal és a halászat szeretete ezután egy egész életre szóló pályát jelentett számára. Magaviseletében, emberszeretetében és nem utolsósorban szakmai hozzáértésében mindig példát mutatott a mellette felnövő generációk számára. Pista bácsi szívesen gondolt vissza azokra az időkre, amikor a paksi Dunán 40 kg-os tokot fogtak és a bőseges kecsege zsákmányról még nem is beszélve. Szeretettel emlékezik Bencze Ferenc elnök úrra, a dinnyési tőgazdaság társadalmi munkában végzett építészére és a megismert halász barátokra. A halásztanyai életre és a „görbe napokra”, – amikor hal helyett úszó szarvas lett a kiszemelt zsákmány. 1985-ben jött a megérdemelt pihenés. De azért maradt egy kis teszi-veszi halászat, varszás, otthon Madocsán, amíg lehet – és ameddig az egészség engedi. Isten tartsa meg erőben, egészségben.

id. Belovai János 1933-ban, Algyőn született. Tizenkilenc éves kora óta halász, 1952. október 31-től a jogelőd Szegedi Kossuth Halászszi Termelő Szövetkezet tagja. A munkahelye nem változott, csupán a cégtábla: 1975-től a Tisza Halászszi Termelő Szövetkezetnél dolgozott, majd napjainkban is a Tisza Halászszi Szövetkezet immáron nyugdíjas tagja. Belovai János, mint a többi természetes vízi halász, úgy ő is kezdetektől ragaszkodott a Tiszához, a természetes környezethez. Halászatból élt és tartotta el a családját is. A kezdet számára is nehéz időszak volt, hiszen a munkakörülmények őt sem kényeztették el. Am a halászlé tevékenység egyre több és nagyobb eredményt hozott, így a halászok életszínvonala is növekedett. A kitüntetett negyven éven át dolgozott a szövetkezetben, s nagyban hozzájárult a szövetkezet fejlődéséhez. Többször volt az év első termelője. Két fiát, Jánost és Mihályt is halásznak nevelte. Ők most is halásznak a legifjabb Belovai János unokával. Ha egészsége engedi, most is szívesen kimegy a vízre, hogy unokáját egy-két jó tanáccsal segítse.

Fotók: Prág Ferenc

Göröngyös az út

Egy szövetség, egy szervezet története jól megrajzolható az emberi sorsok alakulásából. A közösségi élet az egyes ember története, amit ha jól ábrázolunk, akkor hiteles képet kapunk az adott kor eseményeiről is. Lévai Ferenc, az Aranyponty Zrt. elnöke-vezérigazgatója, a szövetség társelnöke abban a korban nőtt fel és tanulta a halász szakmát, amikor a magyar halászság jelentős fejlődésen ment keresztül. Olyan – ma már nagy – öregektől tanulta a szakmát, mint Pékh Gyula, Tölg István, Antalfi Antal és még sorolhatnánk, akik igen sokat tettek azért, hogy a magyar halászat erős gazdasági ágazattá váljon.

A szövetség ötven évének egészére ugyan nem tud visszaemlékezni Lévai Ferenc, de arra igen, hogy hat éves korában – ekkor 1956-ot írtak – Ercsiben, a szülőfalujában fogtak egy hatalmas vizát. A több mázsás halat közszemlére tették, hogy a lakosok megcsodálhassák, s az ercsi halászok büszkén mutogatták a zsákmányt. Ekkoriban már ritka halfaj volt a viza a Duna ezen szakaszán, ezt a halat sem tudni, hogyan úszott fel eddig. Valószínűleg átszilipelték a Vaskapunál. Szóval, Lajos Miska bácsi ladikos tauplijára húzták fel a vizát egy februári hideg napon.

Lévai Ferencnek a Duna jelentette az életet. Háromszáz méterre laktak a partról, így minden nap többször is a víz mellett töltötte szabad óráit. Kezdetleges horgászbotokkal, nádpálcákkal fogdosta a sneciket. Amikor már hadra fogható volt, vagyis segíthetett a ház körüli munkákban, de már a földeken is, akkor bizony az iskolai nyári szünetben egy hónapot dolgozott, hogy megkeresse a telet kiszolgáló melegítő nadrágra a pénzt. Ekkorra azonban már – úgymond – be volt oltva a halászzal! A tericsfák ott voltak a Duna-parton, hiszen a kenderhálókát naponta ki kellett teríteni, hogy száradjanak. A kenderből készült hálóröstök nem bírták az időt, két év alatt tönkrementek, ezért a fél halászelet azzal tellett, hogy télen mindenki hálót kötött.

A 10-12 éves ifjonc is megtanult hálót kötni, foltozni, és minden csínját-bínját a halászatnak. Ott élt a halászok között, a Károly testvérpár, Gyula és Jancsi bácsi, a Sherrer Pali, – akinek a fia, Lajcsi már a későbbi időszakban a TEHAG-nál belefulladt a tóba – tanították. S ott voltak a Sztruska testvérek, a Jaki és a Karcsi bácsi. Három halászbrigád halászott, Lajos Miska bácsi volt az egyetlen kisserzsámos halász, akit máig a legjobbnak tart ebben a műfajban Lévai Ferenc. A varázst, az ívás rejtjelmeit, hova menjünk áradóra, hova rekesszünk apadóra című fejezetet senki nem tudta nála jobban. A futó balinról már látta, hogy apadni fog a víz, mert a rekesz varsába leszaladt a balin, ami jelezte az apadást.

A Duna és a hal szeretete életre szól. Amikor 12-14 évesse cseperedtek, akkor már elmehettek segíteni a halászoknak. Ha Ferin

múltott volna, sohasem hagyta volna ott a Dunát. Édesapja szigorú azonban tanulásra ösztökölte, mondván: „édes fiam, Ercsiben én csak szegény halászt ismerek”. Így tanulta ki a finommechanikai műszerész szakmát. A MOM park helyén akkor még a MOM gyár működött. Az érettségi bizonyítvány kézhez vétele után csak három hónapot dolgozott ugyan a szakmájában, de ette a fene a víz után. Következett a hadsereg – 1969-1971 – itt nagy szívfájdalmára nem engedték felvételizni a jogi egyetemre, így sikerült visszatérnie a halászatba. A honvédségnél kultúrfelelős volt, s 1970. februárjában egy újságcikken akadt meg a szeme: „Magyarország 40 ezer tonna tavasi árpát kap, hogy felépítsen egy korszerű melegvízes halkeltető üzemet Százhalombattán”. Ekkoriban azonban a halászat még a halfogást jelentette Feri számára a Dunán, a tógazdaságról, a keltető házról nem sok fogalma volt. De érezte, hogy ez különleges esemény a halászság életében, s amikor eltávoztat kapott, hazautazott Ercsibe. Ott hon a Duna parton Károly Gyulától kérdezte, hogy mit tudnak a Battai halkeltetőről? A halász azt mondta, hogy „fiam, ott tojtják majd a halakat, de mi sem tudjuk mi lesz ott pontosan. Menj fel Pékh Gyula bátyádhoz a minisztériumba, mond, hogy Károly Gyula küldött, ő majd mindent elmond neked.”

Így is történt. Feri elment a minisztériumba – ahol ma is áll, a Kossuth téren – és bejelentkezett Pékh Gyulához, aki akkor országos halászati főfelügyelőként dolgozott. Előadta jövelele okát, amire Pékh Gyula azt válaszolta, hogy éppen jókor jöttél fiam. Egy órai beszélgetés után felhívta a TEHAG igazgatónak kinevezett Tölg Istvánt, s azt mondta: „itt van nálam egy fiatal ember, aki be van oltva a halászzal, legalább is, ami a fogást illeti. Tán be lehetne őt egy jó halászmesteri pozícióba segíteni.” Aznap este találkozott Lévai Ferenc és Tölg István a Váci utcai Anna presszóban – akkoriban nem volt még rossz híre ennek a vendéglátó-ipari egységnek – s egy óra alatt megbeszélést, hogy a leserelés után, 1971 tavaszán Dinnyésen munkába áll. Akkor ugyanis még csak épülőfélben volt a TEHAG, amely „zöldpocsozás” beruházásnak számított, lévén, hogy a helyén csak egy vizes legelő volt.

Dinnyésen két olyan emberrel találkozott, akik példaképpé és mesterévé váltak, s a magyar halászat nagyjai között tarthatjuk számon őket: Jónás György halászmesterrel, Antalfi Antallal, a tógazdaság vezetőjével. Jónás Györggyel egy darabig egy szobában lakott Lévai Ferenc, így megtanulta a tógazdasági rendet, fegyelmet, a tisztességet. Jónás György habitusa nem engedte a rendetlenséget. Antalfi Antal szintén páratlan alakja volt a magyar halászatnak, hiszen híres szegedi halászgazda, halkereskedő ősök leszármazottja volt. Tudta az úri illetet, a selyemsálat a nyakába kötötte, ha jött az osztrák vendég. Csalhatatlan szemmel látta, hány kiló hal van a kosárban. Ragyogó szervező volt, pillanatok alatt átlátta a helyzetet, s eldöntötte, mi a teendő. S jó csapata is volt hozzá: Verőké János bácsi, aki Kerekegyháza-ról jött, s igazi alföldi ember volt: emberszerető, jó munkaszervező. Egész lényéből béke és nyugalom áradt. „Lükjük odébb édes gyerekeim ezt a néhány halat” mondatára ma is jól emlékszik Feri, amikor december elején elgémbeeredett ujjakkal válogatták a halat. Az a néhány meg legalább ötven mázsá volt, de a tanyá ki volt húzva, azzal végezni kellett. A Dinnyésen töltött egy év alatt a tógazdálkodás minden csínját-bínját megtanulhatta.

Néhány halász nem tudta csak a nevét leírni, de az ő tíz éves tógazdasági gyakorlata többet ért, mint az érettségi. Nagy dolog volt, hogy a keltető házban is dolgozott az ifjú szakember: ez volt ugyanis a mai modern halszaporítás első műhelye. A keltető házban Feri egy szezont éjszakásként dolgozott. A hipofizálástól a fejéig mindent csinálhatott. Itt alakultak ki az első halszaporítási technológiák, amelyek teljes kidolgozást és polgármajort Százhalombattán nyertek. Kádár Mihály, aki igen jó érzékű tiszai halász volt, hasonló életúttal, mint Lévai Ferenc, vezette a keltető házi munkát. A pontyfejés, ikrakezelés, a tanirozás, a lárvatartás, mind mind ebben a keltető házban alakult ki. Az a három hónap, amit ügyeletesként töltött el a keltető házban, felért három diplomával. Itt ugyanis jutott idő olvasásra is, s még kéziratban olvashatta a halgazdasági abc néhány fejezetét is. Antalfi Antal sokat adott arra, hogy a szakmai műveltséget is magukba szívják a munkatársai, s a kis könyvtárukat igen jól felszerelték. Ott találkozott Turkovics Ölgával, aki később állatorvosa lett a szövetségnek. Dinnyésen megfordult a szakma elítje, s időnként Woyanovich Elek professzor úr. A három „nagy” – Tölg, Antalfi, Woyanovich – szakmai kérdésekben nem volt mindig egy véleményen, de az ő munkásságuk nélkül a magyar halászat ma nagyon-nagyon szegényes lenne.

A fél-egy éves dinnyési időszak megalapozott egy másik szakmai utat: nevezetesen azt,

hogyan lehet a halszaporítást, a halnevelést, a halászatot más dimenzióban végig gondolni. S el kellett dönten: vagy a Duna, vagy a tógazdaság. Feri szíve vergődött egy darabig, mert nem volt mindegy a számára, hogy inkább a Dunán halászik, mintsem a takarmány trágyát szórni, az ivadékot figyelni, a halat kihelyezni. Más dolog a varsákat felnevelni, milliókkal az ívó dévért fogni május elején. A szakma két ága ez, de Feri megszerette a tógazdasági munkát is. A TEHAG-ban is megindult az élet, Tölg István vezetésével felállt a csapat, Feri Kádár Mihállyal került Százhalombattára. Újabb szerencse, hogy olyan csapat verődött össze, amellyel csak nagyot lehetett alkotni: a Horváth házaspár, akik fiatal kutatóként Szarvasról jöttek, *Orosz Gusztáv* gyakornok, *Láng Mária* állatorvos, aki ma már az állategészségügy egyik meghatározó alakja, *Bercsenyi Miklós*, aki a veszprémi egyetemen most tanszékvezető, és még sokan mások. Százhalombatta 15-20 éven át motorja volt a magyar halászat fejlődésének. Itt alakult ki a mai magyar szabványosnak mondható rutinszerű halszaporítás és előnevelési technológiák jó része. S ezt mindenki megtanulhatta, aki ott dolgozott.

Battának vonzereje, kisugárzása volt, mondta Lévai Ferenc. Itt volt a Vízélettani Laboratórium - amely a TEHAG mellé települt, s nem a halászattal, hanem az ország vízminőség védelmi programjával foglalkozott - vezetője, *Pénzes Betti* fantasztikus ember volt a fiatal szakember életében. „Ez a szerencsém, mármint az, hogy ilyen emberek mellett tanulhattam. Betti bátyám tanított meg cikket írni, hogyan kell szabatosan, szépen fogalmazni. Köszönöm neki innen is, bár már nincs közöttünk.” – mondta a vezérigazgató. S ő tanította meg síelni Ferit azzal a *Németh Pistivel*, aki toxikus vegyészként vált halásszá, s akivel a mai napig szoros barátságot tartanak. Németh István is sokat tett a halászat fejlesztéséért azzal, hogy *Ördögh Vincével*, a mosonmagyaróvári rektorral kitálatkta azt a kékalga ööl szert, ami igen sok problémát megoldott a halászatban.

A TEHAG-tól 38 évesen vált meg Lévai Ferenc. Az ott eltöltött évek alatt részese lehetett annak a csodának, ami a modern magyar tógazdálkodás megszületését és megalapozását jelentette. A polikulturális termelés növényevő és a ragadozó halak előnevelése és tenyésztési módszereinek kidolgozása mind mind a battai szakemberek nevéhez kötődtek. Az is nagy dolog volt, hogy jó néhányan elkezdheték járni a világot, és külföldi munkákban vehettek részt. A mesterséges keltetőházi halszaporítás világújdonság volt akkoriban. Így jutott el Feri már 1980-ban Irakba, ahol egy keltető ház építését indíthatta be az Agroiinvest fővállalkozásában. Ez a munka jó néhány ország után Algéria édesvízi halászatának megszervezésével csúcsosodott ki. A TEHAG fogalom volt a halas világban, ezért más szakmák is szívesen kapcsolódtak az ottani munkához. Példaként *Fónay Jenő*, a POFOSZ elnökét emlí-

ti Feri, aki a battai keltetőházat nyugat-német technológiával és gépekkel szereltette fel. Ezek a gépek 35 év után is jól teljesítettek. „A sors kegyes volt hozzám, mert olyan emberekkel dolgozhattam, tanulhattam együtt, akikről nem csak a szakmát, hanem tartást, morált és minden emberi jót megtanulhattam. Azt hiszem, sok ember életéből hiányzott ez, s nem találhatták meg a példaképeiket” – mondta Lévai Ferenc.

A magyar halászat tehát két ágon fejlődött az akkori tulajdoni formáknak megfelelően. Megalakult a Haltermelők Országos Szövetségének elődje, a Halászati Szövetkezeti Szövetség. *Bencze Ferenc* munkája meghatározó volt, nagyon értett a halászatához, hiszen maga is halász dinasztíából jött Paksról. *Nádasdy Györggyel*, Antalfi Antallal olyan érdeképviseleti erőt mutattak fel, amely a szövetkezeti halászatot felemelte. Az állami gazdasági forma egy másik szegmense volt a halászatnak. A tógazdaságok döntő többsége állami gazdasági szektor volt, amely a múlt század elején épülő halastó rendszereket foglalta magába. Az állami gazdasági szektor szervezettebb, összehangoltabb, katonásabb volt, itt nyoma sem volt a szövetkezeti demokrá-

tóbagy egy új keltető házzal, s ekkor élte fénykorát Tata is. Mesésen jó volt a paksi HTSZ, ahol kitüntetés volt tagnak lenni. A természetes vizek gazdái is eredményesen gazdálkodtak, s ekkor teremtették meg a mellék üzemági rendszert. Integrációt teremtettek, amellyel munkát, megélhetést biztosítottak a környezetükben élőknek. Ez az időszak nem csak messziről nézve, hanem benne aktív szereplőként is résztvevő emberként mondható, hogy a magyar halászat a fénykorát élte a '70-es, '80-as években. A halász megbecsült tagja volt az agronómiának.

A rendszerváltás egyfajta káoszt is teremtett. Lévai Feri annyiban volt helyzeti előnyben, hogy 1988 és 1990 között felépítette az Aranypony Rt.-t, megtanulta az új piaci viszonyokat, kiépítette azt a kapcsolatrendszert, ami a rendszerváltás után működött. A tógazdasági haltermelés talán 1995-ig szétesett állapotban volt, ekkor folyt a tavak privatizációja, nem volt elegendő hal. Feri jól járt, hogy nála már működött a gazdaság, így volt hala, tudott termelni, kereskedni, s ebben az időszakban alapozta meg a cég fejlesztését.

Az átalakulási időszak mára lezárult. A privatizáció végleges állapotokat teremtett.

Melegvízi horgászparadicsom Rétimajorban

ciának, központi irányítással folyt a gazdálkodás. A két szervezet párhuzamosan dolgozott egymás mellett, s tulajdonképpen jó volt a viszonyuk egymáshoz.

Feri 1988-ban igazgató-helyettesi posztból állt fel és vált meg a TEHAG-tól. Az Állami Gazdaságok vezérigazgatója, *Klenczner András* azonban nem engedte elmenni a szektorból, mert bár Érd térségében volt Ferinek egy bérelt, 10 hektáros tava, amelyen termelni és kereskedni akart, ekkor azonban még nem jött el a maszek világ. Klenczner megbízta Ferit azzal, hogy az Állami Gazdasági Halászati Szakbizottságban töltsen be a titkári posztot. Itt együtt dolgozott Pékh Gyulával, s tulajdonképpen egy év alatt Feri felkészülhetett a rendszerváltásra, a vállalkozói létre. Ez is jó időszak volt, mondhatni utoljára bejárhatta az állami halászati szektort, s itt is sok jó emberrel találkozott. Feri *Wolschein Feri* bácsit, *Békési Ferencet* és *Horváth Károcsi* bácsit a Balatoni Halgazdaság vezérigazgatóját említi, ekkor gazdagodott Hor-

A halászati szövetkezetek sem léteznek már az eredeti formájukban, a természetes vízi halászművelés súlya is csökkent, mivel a fogható hal mennyisége is lecsökkent. A piac igényes, egyre inkább a termelt és feldolgozott halak iránt nőtt az igény. S ezen időszakban elfogyott a halászság egy jó része is, az ercsi három halász brigádból ma már senki nem él. Az idősebb halászok kihaltak, az utánpótlás pedig, csak vékonyan csordogált. Az állami szektor ugyancsak átalakult, privatizálták, a többség olyan emberek kezébe került, akik működötték is a gazdaságokat.

Az érdeképviselet is átalakult, hiszen a Haltermelők Országos Szövetségében már minden szektor jelen van. A termékutómozgás megalakítása megint csak megosztotta a magyar halászságot, de ma már ismét egy asztalnál ülnek a halászok. Az asztalnál sincs mindenkor béke, de a szövetség érdekérvényesítő képessége erős és jó. Az út göröngyös, de csak együtt tudunk eredményeket elérni.

H. Gy.

Szakmai nap a Szent István Egyetemen

A Szent István Egyetem, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar, Halgazdálkodási Tanszékének szervezésben 2007. február 28-án szakmai konferenciára került sor az egyetem gödöllői Campusán. A szervezők alapvető célja, hogy hagyományt teremtsenek ezzel a rendezvénnyel, és hogy a halászság számára a januári és februári „holt-szezonban” is érdeklődésre számot tartó eseményeket szervezzenek. A konferencia elején Dr. Urbányi Béla tanszékvezető üdvözölte a résztvevőket és visszautalva a sikeres januári rendezvényre, megköszönte a halas focibajnokságon résztvevő cégek segítségét, és egyben bejelentette, hogy a következő hasonló rendezvény 2008. január végén kerül megrendezésre. A sikeres focibajnokság hangulatát néhány kép bemutatásával idézte fel, továbbá Palotás Péternek (Hungaroshrimp Kft.) és Dankó Istvánnak (Aranykárász Bt.) az önzetlen segítségért és szponzorációért emlékérmeket adott át.

A tanszékvezető megköszönte azon cégek segítségét, akik szakképzési hozzájárulásukkal támogatták a Halgazdálkodási Tanszék tevékenységét, és oklevelet nyújtott át a Bikali Halász Kft., a Szarvas-Fish Kft., az Attalai Halász Kft., a Fish-Coop Kft. és a szajoli Halász Kft. cégvezetőinek.

Dr. Horváth László egyetemi tanár köszöntötte az ülés résztvevőit és rávilágított a ragadozóhal – gyomhal interakció elemzésének fontosságára.

• **Dr. Szabó Tamás:** Új módszer az indukált csukaszaporítás során nyert ikra termékenyülésének növelésére. Az előadó 1993 óta foglalkozik a jelzett témával, rávilágított, hogy a hipofízis nincs összhangban a csuka szaporodásbiológiai sajátosságaival (hidegvízben lassú ivás, elhúzódó jellegű hormonális folyamatok), bemutatta a hormonkoncentráció változásait természetes iváskor és hipofízis után. Újabb eredményeit ismertette rámutatott, hogy a megoldást a csuka szaporodásbiológiai tulajdonságaihoz igazodó hormonkezelés kidolgozása jelenti, mely nyújtott hatóanyag-leadású vivőanyag bevezetésével (Karbopol) oldható meg. Az új módszer üzemi kipróbálása a Tehag-ban és a Dinnyési Ivadéknevelő Tógazdaságban történt. A módszer előnyét a termékenyülési és kelési % jelentős növekedése jelenti.

• **Dr. Urbányi Béla, Bokor Zoltán, Dr. Horváth Ákos:** A harcsa spermájának mélyhűtése és a mélyhűtött sperma alkalmazása nagyüzemi körülmények között. A harcsa szaporítása kapcsán több problémával kell számolni, a fejés rutint igényel, a tejeseket kiherélik, az ivar szétválogatása szintén nagy rutint igényel és gyakori a tejesek hiánya. Gazdaságilag jelentős téma egy egyszerűen kivitelezhető mélyhűtési módszer alkalmazása és elterjesztése, melynek első nagyüzemi eredményei Szajolban valósultak meg. Termékenyülés és életképesség szempontjából jobb eredményeket kaptak, mint a normál spermával végzett szaporítás esetében. A tervek közt szerepel a mélyhűtött sperma alkalmazási módszerének minél több gazdaságban való kipróbálása,

spermabank kialakítása és az eljárás terjesztése a gyakorlatban.

• **Lévai Ferenc, Kucska Béla, Dr. Bercsényi Miklós:** „Primőr” csuka előállítás. Az előadás részletezte a szaporodási paramétereket, 3 cm-s nagyságtól kezdve kialakul a kannibalizmus, de ez táppal való etetés mellett nem történik meg. Gondot jelent, hogy jelenleg nincs igazi csuka táp, az elérhető tápoknál a táp minősége, szemszenyagsága jelenthet problémát, továbbá nehézséget okoz az újabb állat-egészségügyi előírások betartása.

• **Dr. Horváth László, Dr. H. Tamás Gizella, Dr. Németh István, Csorbai Balázs:** A süllő keltezőházi szaporítása. Az előadás rövid, a nászra készülődő süllők bemutató filmjével kezdődött. A tógazdasági halfajoktól eltérő etológiai elemek jellemzőek a süllőre, hideg vízben ívik, időnként az ikra elnyálkásodik (ez bakteriális eredetű). A süllőt nem zavarja, ha többször is ellenőrzik fejés előtt, egyébként a fejés és termékenyítés a többi tógazdasági halfajhoz hasonlóképp történik, ugyanakkor gondot jelent a fejési idő eltalálása. A részletes eredményeket, az alkalmazott hormonkészítmények bemutatását a most megjelent Halászat lap tartalmazza. Az előadó javasolta az előnevelt, 4-8 cm-s süllő razborás vizekre való kihelyezését.

• **Dr. Jeney Zsigmond, Árdó László, Dr. Rónyai András, Gál Dénes, Dr. Jeney Galina, Hegyi Árpád:** Szállítás alatt fellépő stressz mérése és vizsgálata süllőnél. A vizsgálatok célja a stressz kimutatására szolgáló paraméterek mérése, illetve az altató/bódító szerek alkalmazhatóságának eldöntése volt. Az előadásban a szerző értékelte a szállítási előtti kifogás jelentőségét, az elektromos halásgéppel történő haláslátás és a hálós haláslátás alkalmával. Áttekintette a stresszre adott gyors válasz és a hosszú távú változások kimutatására alkalmas paraméterek mérési lehetőségeit. Az előadó bizonyította a szállítási halakra nézve megterhelő szerepét és vázolta a további kísérletek lehetőségeit, a szállítótóvizbe történő altatószer adagolását.

• **Csoma Gábor:** A trágyázás szerepe az egy-nyaras harcsa előállításában. Az előadó

megállapításai szerint a trágyázás kizárólagos módszerként nem alkalmazható, azonban ha más halfajok is telepítésre kerülnek a harcsa mellé, akkor már jó hatásfokú a módszer. A jövőben megvalósuló kísérleteket táplálékhal bázis létrehozásával szeretnék kiegészíteni (pl. vörösszárnyú keszeg, karikakeszeg), hisz a harcsa mellett megtermelt keszeg horgászok számára jól értékesíthető. Sekély tavakban, ahol a vízpótlás nehézkes, nem trágyáztak. Az ezüstkárásszal, törpeharcsával fertőzött tavakba csukát célszerű telepíteni. A témában még további kísérleteket terveznek.

• **Dr. Bársony Péter, Dr. Stündl László:** Ezüstkárász populációk hatása pontynevelésben. Az ezüstkárász jelenléte a tógazdaságokban több problémát is okoz: elfoglalja az ételleget, fogyasztja a takarmányt, kisebb piaci érték jön létre. Az ezüstkárász bekerülve a tógazdaságokba, csökkenti a ponty növekedési ütemét, hat a ponty megmaradására, a ponty állomány szétmérése fokozódik, csökken a takarmányértékesítés és a hozamok. Az előadó a pontyhozamok és ezüstkárász jelenlét közötti összefüggéseket kereste.

• **Csorbai Balázs, Dr. Horváth László, Dr. Urbányi Béla:** Razbóra, a jövő takarmányhala. A tógazdaságokban nagy tömegben előforduló razbóra potenciális takarmányhal lehetne. Kínai szerzők szerint a razbóra elsősorban a parti övben tartózkodik és zooplanktonot fogyaszt, míg nyílt vízben rovarlárvát is. Cseh kutatók jelentős mennyiségű (50-60%) szerves törmelék fogyasztásáról számoltak be. A szerzők vizsgálata alapján a razbóra esetében mindkét táplálék bázis szerepelhet. Halastavi/horgászvízi területi-preferencia vizsgálatok alapján a razbóra a fenékközi régiót kedveli, és az aktivitási kutatás a reggeli, alkonyati aktivitási csúcs jelenlétét támasztja alá. Mivel éjszaka nem aktív, így kiváló éjszakai táplálék bázist jelenthet. Elemezve a kor szerinti megoszlást, megállapítható, hogy az egy-nyaras korosztály az egész állomány 88-98%-át teszi ki. További vizsgálatok tárgyát fogja jelenteni a népesítési arány kiválasztása, az irányított razbóra termelés (ketreces, medencés) megvalósítása a süllő táplálék-igényének kielégítésére.

• **Cziklik László:** A „multikhoz” történő élőhal beszállítás kritériumai. Az előadó összefoglalta, hogy az élelmiszerforgalmazó láncolatba való bekerülés és bent maradás szempontjából fontos a megfelelő hozzáállás, tolerancia, alkalmazkodó készség és a nagyfokú kompromisszumkészség.

Mind a délelőtti, mind a délutáni szekciót élénk vita zárta, és a résztvevők egyöntetűen véleményezték, hogy ismét egy sikeres, szakmai újdonságokkal teli rendezvényt sikerült a halászságnak szervezni.

U. B.